

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор

Сергій ОКОВИТИЙ

« 30 » 05 2025 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з наукової роботи
Олег МАРЕНКОВ

« 30 » 05 2025 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ
для здобуття ступеня доктора філософії
на основі освітнього ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста)
за спеціальністю В10 Філософія
освітньо-наукова програма Філософія

Розглянуто на засіданні вченої ради
факультету суспільних наук та міжнародних відносин
від «07» квітня 2025 р.; протокол № 10

Голова вченої ради _____ (Віталій КРИВОШЕЇН)

Дніпро – 2025

Програма вступного іспиту зі спеціальності для конкурсного відбору вступників до аспірантури для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії (PhD) за спеціальністю В10 Філософія освітньо-наукова програма Філософія (на основі освітнього ступеня магістра, освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста). – Д.: ДНУ, 2024. – 8 с.

Розробники:

1. Огороков В.Б., доктор філософських наук, професор, гарант освітньої програми, керівник проектної групи, завідувач кафедри філософії;
2. Шевцов С.В., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії;
3. Павленко І.В., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії.
4. Мелешук А.А., кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії.

Програма вступного іспиту ухвалена:

на засіданні кафедри філософії (протокол № 12 від 14 березня 2025 р.)

Завідувач кафедри філософії (Віктор ОКОРОКОВ)

на засіданні науково-методичної ради ФСНМВ (протокол № 9 від 04 квітня 2025 р.)

Голова НМР ФСНМВ

(Іван ГОЛОВКО)

На засіданні вченої ради ФСНМВ (протокол № 10 від 07 квітня 2025 р.)

Голова вченої ради ФСНМВ (Віталій КРИВОШЕЙН)

Гарант ОНП «Філософія» (Віктор ОКОРОКОВ)

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступний іспит зі спеціальності передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньої програми третього (доктор філософії) рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Результати вступного іспиту зі спеціальності зараховуються для конкурсного відбору осіб, які на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) вступають на навчання для здобуття ступеня доктора філософії.

Програма вступного іспиту зі спеціальності для вступу на навчання за освітнім рівнем доктора філософії за спеціальністю В10 Філософія (освітньо-наукова програма – Філософія) містить питання з таких дисциплін:

1. Практична філософія;
2. Історія філософії;
3. Соціальна філософія;
4. Теоретична філософія;
5. Релігієзнавство.

II. ПЕРЕЛІК ТЕМАТИЧНИХ РОЗДІЛІВ, З ЯКИХ ВІДБУВАЄТЬСЯ ОЦІНЮВАННЯ

Розділ №1 ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

1. Етика
2. Естетика
3. Логіка
4. Філософія історії
5. Філософія культури

Розділ №2 ІСТОРІЯ ФІЛОСОФІЇ

1. Філософія античності та стародавнього сходу
2. Філософія Середніх віків та Відродження
3. Філософія Нового часу
4. Німецька класична філософія
5. Некласична і сучасна філософія

Розділ №3 СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

1. Філософські основи суспільного буття
2. Філософія влади та політики
3. Соціальна свідомість та ідеологія
4. Економічна філософія та суспільство
5. Людина і суспільство: перспективи майбутнього

Розділ №4 ТЕОРЕТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

1. Онтологія та гносеологія
2. Метафізика
3. Феноменологія
4. Філософська герменевтика
5. Філософська антропологія

Розділ №5 РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

1. Історія появи і розвитку релігій
2. Історія світових релігій
3. Національні релігії
4. Нетрадиційні релігії і культу
5. Біблейська історія

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
180–200	Відмінно/ Excellent	Відмінне виконання, надано 90-100% правильних відповідей
164–178	Добре/ Good	Виконання вище середнього рівня, надано 82- 89% правильних відповідей
150–162		В цілому вірне виконання, надано 75-81% правильних відповідей
128–148	Задовільно/ Satisfactory	Непогане виконання, надано 64-74% правильних відповідей
120–126		Виконання задовольняє мінімальним критеріям, надано 60-63% правильних відповідей
0–118	Незадовільно/ Fail	Виконання не задовольняє мінімальним критеріям, надано менше 60% правильних відповідей

Загальна підсумкова оцінка за екзамен дорівнює сумі балів, отриманих за відповіді з трьох питань.

Кожна відповідь на питання оцінюється за 200-бальною шкалою:

120–126 бали виставляється вступнику в аспірантуру, який демонструє знання в обмеженому обсязі, не знає значної частини програмного матеріалу, основних понять з філософії, допускає значну кількість істотних помилок з викладення програмного матеріалу.

128–148 бали виставляється вступнику в аспірантуру, який демонструє знання в неповному обсязі, слабо орієнтується у програмному матеріалі, не знає основних понять з філософії, допускає істотні помилки з викладення програмного матеріалу.

150–162 бали виставляється вступнику в аспірантуру, який знає лише основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає недоліки у використанні філософських теорій і відчуває труднощі при вирішенні філософських проблем.

164–178 бали виставляється вступнику в аспірантуру, який твердо знає програмний матеріал, логічно і по суті викладає його, який не допускає істотних недоліків у відповіді на поставлені запитання. У відповідях користується лише основною літературою, підручниками, посібниками.

180–200 балів виставляється вступнику в аспірантуру, який глибоко та міцно засвоїв програмний матеріал, вичерпно, послідовно й логічно його викладає. При цьому вступник не зазнає труднощів з відповіддю на поставлені завдання. Показує обізнаність з монографічною літературою, інформаційними джерелами в галузі філософських наук.

При остаточній оцінці результатів виконання завдання враховується здатність фіхівця:

- глибоке розуміння основних розділів філософського знання, історичних періодів його формування і змісту основних вчень та напрямків;
- аналізувати і оцінювати філософські твори мислителів;
- викладати матеріал відповіді на поставлені запитання послідовно і обґрунтовано.

IV. СТРУКТУРА БІЛЕТУ ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПІРАНТУРИ

Вступні випробування проводяться за рішенням екзаменаційної комісії за білетами. Кожен білет складається з трьох відкритих питань, що потребують розгорнутої відповіді. Тривалість випробування — 2 години (120 хвилин). Для підготовки відповіді використовуються екзаменаційні листки, які зберігаються в особовій справі вступника.

З програмою вступного іспиту, переліком питань та порядком проведення вступних іспитів за спеціальністю В10 Філософія вступники можуть ознайомитися на офіційному сайті ДНУ.

Рівень знань вступників оцінюється екзаменаційною комісією за стобальною системою. Результати проведення вступного випробування оформлюються в протоколі, в якому фіксуються екзаменаційні питання. Для кожного вступника ведеться окремий протокол.

Протоколи прийому вступних випробувань після затвердження зберігаються в особовій справі вступника.

До програми включено найбільш теоретично та практично значущий навчальний матеріал.

Питання, запропоновані для вступників в аспірантуру за спеціальністю В10 Філософія ОНП «Філософія» у 2025 р.

1. Поняття світогляду, його структура та роль в житті людини.
2. Філософія в системі духовної культури людства, її призначення, роль у суспільстві та основні функції.
3. Філософія як своєрідний тип знання. Предметна спрямованість та основна проблематика філософського пізнання
4. Філософія в системі культури. Специфіка філософії у порівнянні з міфом, релігією, наукою, мистецтвом.
5. Структура філософського знання. Поняття онтології, гносеології (епістемології), метафізики.
6. Філософія в системі духовної культури людства. Основні функції філософії.
7. Соціально-історичні та культурно-онтологічні передумови виникнення філософії. Джерела та головні чинники генезису філософського світогляду.
8. Онтологія як вчення про буття, її вихідні поняття (буття, небуття, суще, дійсне, можливе).
9. Проблема субстанції в філософії (монізм, дуалізм, плюралізм, антисубстанціоналізм, матеріалізм і ідеалізм). Філософське поняття матерії. Сучасні уявлення про структуру та розпиток матеріального світу.
10. Простір і час, рух і розвиток як філософські та наукові поняття. Духовні виміри буття. Поняття духу, душі, духовності, ідеального.
11. Специфіка людського буття. Людина як предмет філософського аналізу.

12. Людина і природа: основні типи їх взаємодії. Природа людини, її біологічні, соціальні та душевно-духовні виміри. Проблема людської цілісності.
13. Проблема сенсу життя людини і людства, її філософські інтерпретації Проблема сутності та існування людини. Екзистенція та трансценденція. Смерть та безсмертя, добро та зло, свобода волі та доля - граничні проблеми людського буття.
14. Філософія Давнього Китаю: комплементарність конфуціанства та даосизму.
15. Філософські школи класичного буддизму.
16. Загальна характеристика античної філософії, основні етапи її розвитку. Досократики. Космоцентризм.
17. "Майєвтика", "діалектика", "іронія" як аспекти теорії Сократа. "Ейдос", "Логос" і "Телос" та «ідеальна держава» як провідні категорії платонізму.
18. "Перша філософія" (метафізика), категорії та вчення про державу Аристотеля.
19. Філософські вчення пізньої античності: кінізм, епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм. їхня етико-антропологічна спрямованість.
20. Започаткування християнської філософської думки. Апологетика та патристика.
21. Середньовічна філософія, її головні риси та особливості. Схоластика. Номіналізм та реалізм.
22. Філософські погляди патристики. Блаженний Августин: вчення про буття час.
23. Тома Аквінський. Про співвідношення віри і розуму, релігії і науки, теології і філософії. Метафізика, онтологія та етика Т. Аквінського.
24. Головні риси філософії доби Відродження. Антропоцентризм та гуманізм.
25. Особливості розвитку філософії Нового часу. Філософія і наука.
26. Ідея наукового знання та емпірична методологія Ф. Бекона. Рационалістична методологія, ідеалістична та дуалістична метафізика, матеріалістична фізика Р. Декарта.
27. Німецька класична філософія. Теорія пізнання І.Канта.
28. Німецька класична філософія. Етичне вчення І.Канта.
29. Німецька класична філософія. Діалектика Г.Гегеля.
30. Німецька класична філософія. "Науковчення" Й.Г.Фіхте.
31. Німецька класична філософія. Система трансцендентального ідеалізму Ф.Шеллінга.
32. Філософія XIX ст.: перегляд класичної моделі світорозуміння (марксизм, позитивізм, філософія життя).
33. Філософія XIX ст. - Екзистенціально-антропологічні роздуми. С.Кіркгор, А.Шопенгауер, Ф.Ніцше.
34. Головні напрями сучасної західної філософії.
35. Непозитивістська та постпозитивістська філософія. Концепція фальсифікації знання К.Р. Поппера. Теорія наукових революцій Т. Куна. Методологічний анархізм П. Фейєрабенда.
36. Феноменологія Е. Гуссерля. Поняття інтенціональності, епохе, установки. Герменевтика як методологічна основа гуманітарного знання (Ф. Шлейєрмахер, В. Дільтей, Г.-Г. Гадамер).
37. Проект фундаментальної онтології М. Гайдеггера. Екзистенціальна аналітика.
38. Філософія прагматизму (У. Джеймс, Ч. Пірс).
39. Російська філософія наприкінці XIX - початку XX ст. (загальна характеристика).
40. Основні риси та особливості розвитку української філософії. Філософське вчення Г. Сковороди.
41. Діяльність, практика та досвід як об'єкт філософської рефлексії
42. Філософське розуміння свідомості. Свідоме, несвідоме, підсвідоме, надсвідоме, самосвідомість.
43. Проблема знання та пізнання в філософії (онтологізм, скептицизм, агностицизм, критичизм).
44. Проблема істини та її критеріїв. Істина та буття. Наукове пізнання, його форми, рівні та методи. Сучасні філософські концепції науки.
45. Проблема філософського методу. Діалектика та її альтернативи. Філософське розуміння творчості. Творчість і свобода. Свобода як сутнісна характеристика людського буття. Свобода і необхідність, сваволя, вибір, відповідальність.

46. Суспільство як об'єкт філософського аналізу. Соціальна філософія і суспільні науки.
47. Проблема індивідуально-особистісного та надіндивідуального в соціальному бутті людини. Класичні та сучасні спроби її вирішення (індивідуалізм, колективізм, комунікативні теорії).
48. Проблема детермінації суспільного розвитку, його визначальні чинники та основні суб'єкти.
49. Соціально-етнічні спільності людей: етнос, народ, нація.
50. Проблема соціалізації людини. "Індивід", "індивідуальність", "особистість". Особистість і маса.
51. Історичні виміри людського буття. Філософія історії і історична наука.
52. Філософське розуміння змісту історичного процесу. Проблема сенсу історії.
53. Проблема спрямованості історичного процесу. Класичні та сучасні уявлення про поступ в історії та його критерії.
54. Єдність та багатоманітність історії людства. Формаційний та культурно-цивілізаційний підхід до історичного процесу.
55. Проблема рушійних сил та суб'єкту історичного процесу. Особистість в історії
56. Філософське поняття культури. Людиномірна сутність культури, її ціннісно-символічна природа та діалоговий характер.
57. Типологія культур. Загальнозначущість і елітарність культури. Національна культура
58. Природа цінностей і їх роль в житті людини та суспільства. Фундаментальні цінності людського буття.
59. Проблема ціннісного вибору особистості. Цінність і ідеал.
60. Глобальні проблеми сучасності та науково-філософські спроби їх осмислення.

V. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Навчальна дисципліна №1 «Практична філософія»

1. Баумейстер А. Буття і благо : монографія. А. Баумейстер. Вінниця: Т.П. Барановська, 2022. 418 с.
2. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. Київ : Лібра, 2023. 125 с.
3. Єрмоленко А. М. Комунікативна практична філософія. Київ : Лібра, 2019. 488 с.
4. Крічлі С. Вступ до континентальної філософії. Пер. з англ. Вашима Менжуліна. Київ : ТОВ «Стилос», 2021. 152 с.
5. Рансьєр Ж. Учитель-незнайко. П'ять уроків із розкріпачення розуму. Жак Рансьєр : пер. З фр. А. Рена. Київ : Ніка-Центр, 2021. 164 с.
6. Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія. Пер. з нім. В. Приходька. і літера, 2020. 348 с.
7. Слотердайк П. Ти мусиш змінити своє життя. Петер Слотердайк. Філософія освіти. №1(14). 2024. С. 76–90.
8. Петриківська О.С. Філософська антропологія як основа практизації філософії. Освіта і наука у мінливому світі: проблеми та перспективи розвитку. Матеріали II Міжнародної наукової конференції. 27-28 березня 2020 р., м. Дніпро. Частина II. Наук. ред. О.Ю.Висоцький. Дніпро : СПД «Охотнік», 2020. С. 191 – 192.
9. Петриковская Е.С. К вопросу о «практизации» философии. Les tendances actuelles de la mondialisation de la science mondiale: collection de papiers scientifiques "ΛΟΓΟΣ" avec des matériaux de la conference scientifique et pratique international. Volume 3, 3 avril, 2020. Monaco, Principaute de Monaco: Plateforme scientifique europeenne. ORCID ID: 0000-0001-9790-6340 С. 48 – 50.
10. Університет online. Освіта в умовах пандемії: матеріали Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Одеса, 7 квітня 2021 р.). Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, фт історії та філософії ; редкол.: І. В. Голубович [та ін.] ; упоряд. і відп. ред. О. С. Петриківська. Одеса : ОНУ, 2021. 182 с.

11. Петриківська О.С. Філософія онлайн. Організація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання у вищій школі: методологія, методика, практика. Тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції, Київ, 20 травня 2021 р. уклад. : Н. Левицька, О. Силка, Л. Приблуда, О. Пилипенко. Київ : НУХТ, 2021. С. 186 – 191.
12. Петриківська О. С. Принципи антропологізму, мікроурбанізму і міждисциплінарності в сучасній урбаністиці. У пошуках обличчя світу: Практики саморепрезентації міст України в індустріальну та постіндустріальну добу, заг. ред. В. Кравченко та С. Посохова. Харків : Видавництво Точка, 2021. С. 73 – 86.

Навчальна дисципліна №2 «Історія філософії»

1. Філософія, логіка, філософія освіти. / за ред. Мозгового Л., Додонова Р. – К.: Центр навч. літератури, 2020. – 456 с.
2. Предборська І.М., Ганаба С.О. Філософія історії : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2021. 231 с.
3. Петінова О. Б. Філософія: навчальний посібник / О. Б. Петінова. – Одеса, 2019. – 304 с.
4. Історія філософії: навчальний посібник для студентів всіх спеціальностей/ А.О.Сошніков - Харків:Майдан,2016. - 162 с.
5. Філософія : навч. посіб. для підгот. до заліку та іспиту / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2021. – 136 с.
6. Філософія. Навчальний посібник. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. – К.: Каравела. 2020.- 368 с.
7. Філософія: основні теми та проблеми: навч. посіб. / К. М. Кириленко. – Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2019. – 146 с.
8. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
9. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко. – Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021 . – 286 с.
10. Філософія. Підручник / за ред. Сімоненко С., Сулим О.Шмиголь М. та інші. – К.: Центр навч. літератури, 2019. – 512 с.
11. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана Філософія: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.

Навчальна дисципліна №3 «Соціальна філософія»

1. Бистрицький С., Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. К.: Дух і літера, 2020.
2. Богачов А., Вахтель А., Кебуладзе В., Терлецький В. Гусерлеві феноменологічні осяння в українському викладі. К.: Філософська думка, 2020, № 1, с. 135–138.
3. Вахтель А. Сучасна українська феноменологічна термінологія і підходи до перекладу «Картезіанських медитацій» Едмунда Гусерля. *Sententiae*, 2019, т. 38, № 2, с. 37–50.
4. Йосипенко О. «Прояснення» vs «пояснення»: методологічні рефлексії Вітгенштайна щодо людської природи (французька перспектива). *Sententiae*, 2021, т. 37, № 2, с. 93–107. URL: <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/411/379>.
5. Комісар Л. П. Про сучасну філософію, університет і компетентнісний підхід у філософській освіті. Університетська кафедра, 2022, № 6, с. 129–136.
6. Комісар Л. П. Автентичність і екологія як аксіологічні тренди постпандемічного світу, або перевідкриваючи “словник цифрової епохи”. Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць, К., 2022, № 1 (35), с. 43–48.
7. Лактіонова А. В. Філософія дії: монографія. К.: Київський університет, 2016.
8. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки. Пер. з фр. В. Шовкун. К.: Основи, 2019. URL: <http://litopys.org.ua/jruss/russ.htm>.
9. Churchland P. S. *Braintrust: What Neuroscience Tells Us about Morality*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2011.
10. Hutto D. D. *Analytic Philosophy: The History of an Illusion*. *Philosophical Investigations*, 2020, vol. 33, № 2, p. 187–191.

11. Komisar L., Savolainen I., Belia V., Borovska L., Lipin M. Metadisciplinarity at the Intersection of Modern Philosophical and Philological Practices. *Amazonia Investiga*, 2024, vol. 13, № 75, p. 211–220. DOI: 10.34069/AI/2024.75.03.18.
12. Moore N., Parker R. *Critical Thinking*. 9th ed. NY: Columbia University Press, 2021.
13. Pollock J. L. *Logic: An Introduction to the Formal Study of Reasoning*. University of Arizona, 2023.
14. Aydede M., Robbins P. (eds.) *The Cambridge Handbook of Situated Cognition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
15. Angermuller J., Maingueneau D., Wodak R. (eds.) *The Discourse Studies Reader: Main Currents in Theory and Analysis*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2014.

Навчальна дисципліна №4 «Теоретична філософія»

1. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролєєв С. *Комунікація і культура в глобальному світі*. К.: Дух і літера, 2020.
2. Богачов А., Вахтель А., Кебуладзе В., Терлецький В. Гусерлеві феноменологічні осяяння в українському викладі. К.: Філософська думка, 2020, № 1, с. 135–138.
3. Вахтель А. Сучасна українська феноменологічна термінологія і підходи до перекладу «Картезіанських медитацій» Едмунда Гусерля. *Sententiae*, 2019, т. 38, № 2, с. 37–50.
4. Йосипенко О. «Прояснення» vs «пояснення»: методологічні рефлексії Вітгенштайна щодо людської природи (французька перспектива). *Sententiae*, 2021, т. 37, № 2, с. 93–107. URL: <https://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/article/view/411/379>.
5. Комісар Л. П. Про сучасну філософію, університет і компетентнісний підхід у філософській освіті. Університетська кафедра, 2022, № 6, с. 129–136.
6. Комісар Л. П. Автентичність і екологія як аксіологічні тренди постпандемічного світу, або перевідкриваючи “словник цифрової епохи”. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць, К., 2022, № 1 (35), с. 43–48.
7. Лактіонова А. В. *Філософія дії: монографія*. К.: Київський університет, 2016.
8. Рюс Ж. Поступ сучасних ідей: Панорама новітньої науки. Пер. з фр. В. Шовкун. К.: Основи, 2019. URL: <http://litopys.org.ua/jruss/russ.htm>.
9. Churchland P. S. *Braintrust: What Neuroscience Tells Us about Morality*. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2011.
10. Hutto D. D. *Analytic Philosophy: The History of an Illusion*. *Philosophical Investigations*, 2020, vol. 33, № 2, p. 187–191.
11. Komisar L., Savolainen I., Belia V., Borovska L., Lipin M. Metadisciplinarity at the Intersection of Modern Philosophical and Philological Practices. *Amazonia Investiga*, 2024, vol. 13, № 75, p. 211–220. DOI: 10.34069/AI/2024.75.03.18.
12. Moore N., Parker R. *Critical Thinking*. 9th ed. NY: Columbia University Press, 2021.
13. Pollock J. L. *Logic: An Introduction to the Formal Study of Reasoning*. University of Arizona, 2023.
14. Aydede M., Robbins P. (eds.) *The Cambridge Handbook of Situated Cognition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2019.
15. Angermuller J., Maingueneau D., Wodak R. (eds.) *The Discourse Studies Reader: Main Currents in Theory and Analysis*. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2014.

Навчальна дисципліна №5 Релігієзнавство

1. Гурська Л. І. *Релігієзнавство*. 2-ге вид. перероб. та доп.: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 172 с. URL: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2017/religizn_gurska.pdf
2. Докаш В. І. *Загальне релігієзнавство: навч. посіб. для студентів ВНЗ*. Чернівці: Наші книги, 2021. 784 с.
3. Лубський В. І. *Релігієзнавство*. Київ: Альма-Матер, 2020. 390 с.
4. Опанасюк В. В. *Історія світових релігій. Формування догматики та культу: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Суми: СумДУ, 2023. 110 с.*
5. Петрушов В. М. *Релігієзнавство: конспект лекцій*. Харків: УкрДАЗТ, 2021. 102 с. URL: <http://surl.li/gmdds>

6. Релігієзнавство [Електронний ресурс]: навч. посіб. / Т. М. Кучера. Київ: КНЕУ, 2020. 95 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197270159.pdf>
7. Релігієзнавство: навч. посіб. / [наук. ред. Д. В. Брильов; відп. за вип. О. В. Лісовий, С. О. Лихота]. Київ: Дух і Літера, 2021. 328 с.
8. Сморжевська О. Постмодерністські візії релігійності: сучасне язичництво у міській культурі (Україна в загальноєвропейському контексті). Київ: Видавець Олег Філюк, 2019. 198 с.
9. Филипович Л. Трансформація функціональності релігії в сучасну добу: причини і наслідки. Функціональність релігії: український контекст / за ред. А. Колодного, Л. Филипович. Київ: Українська асоціація релігієзнавців, 2019. С. 17–23.
10. Шестопапець Д. В. Іслам в Україні: проблема релігійного авторитету. Українське релігієзнавство. 2011. № 60. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/46619>
11. Якубович М. Сучасний іслам та проблеми інтерпретації: історична ретроспектива. Українське релігієзнавство. 2020. Спецвипуск 1. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/44212>